132: Geçmişte Putlara İbadet Edilen Yerde İbadet Caiz Midir?

Tarık Ebu Abdullah

8 Ağu, 2017

https://ilimvecihat.com

SORU

Selamun aleykum hocam, Allah yükünüzü hafifletsin ve sizi muvaffak kılsın. İmam Abdullah ibn Abdulvahhab (rahimehullah)'ın Kitabu-t Tevhid adlı eserinde, 11. Babta; "Allah'tan başkası için kurban kesilen yerlerde Allah için kurban kesilemeyeceği" başlığı altındaki konunun ilgili meseleler kısmında " Herhangi bir cahiliye putunun var olduğu mekanda -put ortadan kaldırılmış olsa dahi- adakta bulunulamayacağı" diye bir açıklama getirilmiş. Mekke'de veya başka mekanlarda Allah'ın dışındaki varlıklara kurban kesilmiştir. Bu sözden anlaşıldığına göre buralarda kurban kesilip, adak adanmaz. Bu meseleyi nasıl bağdaştırmalıyız veya nasıl anlamalıyız. Şimdiden Allah razı olsun.

CEVAP

Ve aleykumusselam ve rahmetullah. Hamd Allah'a mahsustur.

İmam Muhammed bin Abdulvehhab *(rahimehullah)*'ın zikrettiğin bapta kast ettiği mekânlar müşriklerin belirli bir puta kurban kesmek için, adak adamak için veya başka bir ibadet yapmak için tahsis ettikleri özel mekânlardır. Bu mekânlarda Müslümanların ibadet etmeleri nehyedilmiştir. Bu görüşüne İmam ibni Abdulvehhab *(rahimehullah)* bir ayet ve bir hadis ile delil getirmiştir. Ayet Allah *(celle ve âlâ)*'nın şu kavlidir:

لَا تَقُمْ فِيهِ أَبَدًا لَمَسْجِدٌ أُسِّسَ عَلَى التَّقْوَى مِنْ أَوَّلِ يَوْمٍ أَحَقُّ أَنْ تَقُومَ فِيهِ

"Onun içerisinde ebediyen (ibadete) durma. İlk gününden temeli takva üzere kurulan mescid içinde (ibadete) durmana elbette daha layıktır." *(et-Tevbe, 108)*

İçerisinde ibadetten nehyedilmiş olan yer masiyet, tefrika, küfür ve Allah ve Rasûlüne karşı savaşmak için tesis edilmiş olan mescid-i dirar'dır. Ayeti kerimenin delil yönü şöyledir: Mescid-i dirar'da kılınan namaz Allah için kılınsa da yine haramdır. Zira o mekân ibadete müsait değildir. Çünkü masiyet ve küfür üzere kurulmuştur. Bunun için Allah *(celle ve âlâ)* لاَ تَقُمْ فِيهِ ***"Onun içerisinde (ibadete) durma"*** buyurarak orada ibadeti nehyediyor ve أَبَـــداً ***"ebediyen"*** buyurarak bu mekânın vasfı daima masiyet üzere kalacağını beyan ediyor.

Binaen aleyh putlara ibadet etmek için tesis ve tahsis edilmiş olan mekânlarda illette buna benzerdir ve hükümde aynı olmalıdırlar.

İmam ibni Abdulvehhab *(rahimehullah)* bu ince istidlalini şu hadisle de

destekliyor: İmam Ebu Davud *(rahimehullah)*'ın tahriç ettiği hadiste Sabit ibnu'd-Dehhak *(radıyallahu anhu)* şöyle diyor:

نَذَرَ رَجُلٌ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم أَنْ يَنْحَرَ إِبِلاً بِبُوَانَةَ فَأَتَى النَّبِىَّ صلى الله عليه وسلم فَقَالَ : إِنِّى نَذَرْتُ أَنْ أَنْحَرَ إِبِلاً بِبُوَانَةَ. فَقَالَ النَّبِىُّ صلى الله عليه وسلم: هَلْ كَانَ فِيهَا وَثَنٌ مِنْ أَوْثَانِ الْجَاهِلِيَّةِ يُعْبَدُ. قَالُوا : لاَ. قَالَ : هَلْ كَانَ فِيهَا عِيدٌ مِنْ أَعْيَادِهِمْ. قَالُوا : لاَ. قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم: أَوْفِ بِنَذْرِكَ فَإِنَّهُ لاَ وَفَاءَ لِنَذْرٍ فِى مَعْصِيَةِ اللَّهِ وَلاَ فِيمَا لاَ يَمْلِكُ ابْنُ آدَمَ

"Rasûlullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* zamanında bir adam Buvane adlı yerde bir deve kurban etmeyi nezretti. Bunun için Nebi *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in yanına geldi ve dedi ki: "Ben Buvane'de bir deve kurban etmeyi nezrettim". Bunun üzerine Nebi *(sallallahu aleyhi ve sellem)* ***"Orada ibadet edilen cahiliye putlarından bir put var mıydı?"*** buyurdu. Dediler ki "Hayır!". Buyurdu ki ***"Orası bayramlarından bir bayrama yer oluyor muydu?"***. Dediler ki "Hayır!". Bunun üzerine Rasûlullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* ***"O halde adağını yerine getir! Zira Allah'a masiyette ve Âdemoğlunun temlik etmediğinde adağa vefa edilmez."***

Bu hadisi Hafız ibni Hacer *(rahimehullah)* "Telhis"inde sahihlemiştir.

Hadisin delil yönü şöyledir: Adam belirli bir mekânda kurban kesmeyi nezredince o mekânın ibadete elverişli olup olmadığını soruşturmuştur. Putlara ibadet için tayin edilmiş bir yer olmadığı belli olunca nezrine vefa etmesini adama emretmiştir. Şu halde putlara ibadet için tayin edilmiş bir yer olmuş olsaydı nezrini yerine getirmeye izin vermeyecekti. Hadiste geçen iki hususa dikkat edilmeli:

Birincisi: Rasûlullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* هَلْ كَانَ فِيهَا وَثَنٌ مِنْ أَوْثَانِ الْجَاهِلِيَّةِ يُعْبَدُ ***"Orada ibadet edilen cahiliye putlarından bir put var mıydı?"*** buyuruyor. كَانَ (kâne) mazi fiildir ve putun hazırda mevcut olmayıp geçmişte mevcut olmasını da kapsıyor. Şu halde bir puta ibadet için tayin edilmiş bir yerde o put zail olduktan sonra da ibadet etmek caiz olmaz.

İkincisi: Rasûlullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in ***"Orası bayramlarından bir bayrama yer oluyor muydu?"*** sözünden de o mekânda put olmasa dahi müşriklerin tekrar tekrar ibadet için toplandıkları yerin de Müslümanların kulluk etmesi için elverişli olmadığını gösteriyor. Zira o mekânda her ne kadar

bir puta ibadet edilmese de o mekân müşrikler tarafından daimi surette Allah'a masiyet üzere edinilmiştir. Bayram yeri budur, insanların belirli zaman aralıkları ile belirli amelleri beraber işlemek için toplanmalarıdır.

Bundan sonra Mekke'de putların varlığına gelince, Kâbe putlara ibadet etmek için tesis ve tahsis edilmiş bir mekân değildi. Bilakis Allah *(celle ve âlâ)'*ya ibadet için tesis edilmiş bir mekândı. Putların Kâbe'deki varlıkları sonradan gelen bir ilaveydi. Dolayısıyla vacip olan mekânı terk etmek değil sonradan gelen ilaveyi temizlemekti. Rasûlullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)'*in yaptığı da bu olmuştur.

Lakin aslında putlara ibadet için tesis edilmiş mekânlarda müslümanın ibadet etmesi caiz değildir. Mesela Anıtkabir'de veya Cumhuriyet meydanlarında müslümanın herhangi bir ibadeti gerçekleştirmesi caiz olmaz. Orası puttan temizlenmiş olsa da veya meydanlar cumhuriyet bayramlarına yer olmaktan çıkmış olsa da. Çünkü bu yerler asıl itibariyle puta ibadet için ve Allah'a isyan etmek üzere toplanmak için edinilmiş mekânlardır. Bu mekânların isyan kirlilikleri bakidir ve bunun için ibadete elverişli değildir. Buna ilaveten bu mekânlarda ibadet ederek Müslüman müşriklere benzemiş olur. Sonra müslümanın böyle bir yerde ibadet etmesi insanlar gözünde müşriklerin o yerde ibadetlerini meşrulaştırabilir.

Ancak böyle bir yerin insanlar için fitne sebebi olacağından korkulursa insanların fitneye düşmemesi için ibadete açılması mümkün olur. Mesela böyle bir yer terk edildiği takdirde cahiller tarafında tekrar putlara ibadet yeri olarak tayin edilme duruma varsa o zaman bu fitnenin önüne geçmek için o yeri mesela camiye dönüştürerek Müslümanlara ibadet için açmak mümkün olur. Allah-u Âlem.